

زیبا!ترندشو

«زیبا صدام کن» صدرعاملی پرده اول خوبی دارد. شخصیت پدر تا حدود زیادی بازی خوب حیایی ساخته می‌شوددوربین به‌خوبی زوایا و اندازه‌هایش را متناسب با موقعیت‌ها پیدا می‌کند. اما به ناگاه بعد از میانه، فیلم طوری سقوط می‌کند که باورکردنی نیست، ناگهان زیبا صدام کن-که می‌توانست یک ملودرام خوب و بهترین فیلم صدرعاملی باشد- تبدیل می‌شود به یک فیلمفارسی بی‌منطق وعجیب‌وغریب. لحن بازی حیایی عوض می‌شود، برخی صحنه‌های احساسی کم‌دی ناخواسته می‌شوند و سیر ترمیم رابطه پدر و دختر می‌رود روی هوا. تا جایی که باورم نمی‌شود که سازنده پرده اول و ادامه فیلم یک نفر هستند.

بهترین بابای دنیا

مازنیار وکیلی خبرنگار

رسول صدرعاملی تمام اعتبار خود در سینمای ایران را از ساخت ملودرام‌هایی می‌گیرد که در ذهن تمام ایرانیان تبدیل به خاطره شدند. صدرعاملی چه در دهه ۶۰ که گل‌های داوودی و پاییزان را می‌ساخت و چه در دهه ۷۰ که تصمیم گرفت کمی از سینمای تجاری فاصله بگیرد و «دختری با کفش‌های کتانی» را بسازد یکی از مهم‌ترین ملودرام‌سازان ایرانی بود. کارگردانی که بلد است با انتخاب یک داستان دوست‌داشتنی تماشاگر داخل سالن سینما را احساساتی کند؛ هم او را بخنداند هم اشکش را در بیاورد. در من ترانه ۱۵ سال دارم که نقطه اوج کارنامه حرفه‌ای صدرعاملی است

تکثیر پدرانگی به مقدار لازم

ادامه از صفحه ۱۱

مخاطب در ابتدای اوقتی درمی‌یابد که پدر و مادر زیبا هرکدام به‌نجوی از چرخه زندگی او خارج شده‌اند، طبیعتاً پابستی این سؤال در ذهنش جا بگیرد که او در نبود والدین ولی و سرپرست چگونه از پس آموزش برآمده؟ آیا شخص یا اشخاص حقیقی دیگری در این میان وجود نداشته‌اند که بتوانند باری از روی دوش بردارند؟ مواجهه تماشاگر در پرده دوم با «خلیل» (مهران غفوریان) برادر و شریک سالوس خسرو ممکن است او را در این شرایط قرار دهد که چرا خلیل با وجود گرداندن یک سو پرمارکت شخصی و غیراجاره‌ای بزرگ هم در رتق و فتق امور مربوط به زیبا ناتوان است و هم همسرش را بهانه قرار می‌دهد تا دختر برادرش را در خانه‌اش راه ندهد! از طرف دیگر، معلوم نیست دختری که با آن میزان از حاضر جوابی توانست قاضی را به صدور حکم رشد راضی کند چطور نتوانسته به حکم قانون حقوق مالی‌اش را از عمو موردفنر، به میزانی که حشش است بگیرد یا این اوصاف، همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد، پرده اول «زیبا صدامیم کن» نقطه قوت فیلم به حساب می‌آید؛ نقطه قوتی که اگر نیک بگیریم خالی از

فیلم همه چیز را خوب می‌کارد، پدر و انگیزه‌هایش را برای تماشاگر می‌سازد و خیلی درست یک ملودرام چفت‌وبست‌دار را پایه‌گذاری می‌کند. اما از جایی که صدرعاملی فیلم را به حرف زدن و شعار دادن می‌بازد، زیبا صدامیم کن از دست می‌رود. همه چیز از صحنه دزدیده شدن ون گشت ارشاد شروع می‌شود. جایی که پدر، دخترش را رها می‌کند تا بتواند در سالن برای صدرعاملی کف‌وسوت بخرد. این صحنه بسیار غیر منطقی است و مقدمه رها شدن منطق دراماتیک فیلم در ادامه می‌شود. صدرعاملی می‌توانست حداقل دختر حیایی را در ون قرار دهد تا پدری که به سختی به دخترش رسیده، انگیزه‌ای منطقی برای دزدیدن ماشین پلیس داشته باشد. از این سکانس به بعد همه چیز خراب می‌شود. بعضی لحظات دراماتیک مثل رویارویی پدر و عمو در سوپر مارکت یا دوره شدن دخترک در مدرسه توسط معلم‌ان واکادر، به کم‌دی ناخواسته تبدیل

می‌شود. در لحظات بسیاری از فیلم، منطق آنقدر رها بود که برخی تماشاگران با تعجب به هم نگاه می‌کردند و می‌پرسیدند چرا؟ مانند جایی که یک اتوبوس رندوم آن‌هم در خط راه‌آهن-تخریش جلوی پدر و دختر تر مز می‌کند و کمی بعد متوجه می‌شویم راننده اتوبوس مادر خانواده است که سال‌ها خبری از او نبوده است! از نیمه به بعد حتی وقاب‌بندی، حرکات دوربین و تدوین نیز فیلم افت محسوسی می‌کند. انکار صدرعاملی از جایی به بعد دیگر حوصله ادامه دادن نداشته است. مسئله دیگرم با فیلم روابط بین پدر و دختر است. این رابطه منحنی درستی را طی نمی‌کند و سینوسی است. از طرفی تماشاگر هیچ‌وقت علت مقصر انگاشته شدن پدر را درک نمی‌کند. مقصر بودن او امری پیشینی و حقه‌شده به فیلم است. انکار صدرعاملی بی‌آن‌که به دراماتیک کردن قصور پدر بپردازد، او را ذاتا و به دلیل جنسیتش مقصر می‌داند. پدر رنج کشیده و مسئولی

می‌خواهد که دوستش داشته باشد. دوست داشتن چنین پدری با آن گذشته تاریک و وضعیت تلخ امروز خیلی کار سختی است. اما نکته شگفت‌انگیز ماجرا همین جا است که ما در پایان فیلم نه تنها این پدر پر ایراد و مشکل دار را دوست داریم که دلمان برای پدر خودمان هم تنگ می‌شود و دوست داریم بلافاصله از سالن سینما بیرون بیاییم و پدر را در آغوش بگیریم. این یعنی صدرعاملی کار سخت را انجام داده و موفق شده فیلمی بسازد که تماشاگر در آن پدر را دوست دارد. این در جشنواره‌ای که پدرکشی بدجوری در آن باب شده است یک دستاورد بسیار بزرگ به حساب می‌آید. صدرعاملی در زیبا صدامیم کن به مفهوم پدر احترام می‌گذارد و به ما اجازه می‌دهد همراه زیبا رابطه را دست‌رفته یک دختر و پدر را بازسازی و کشف کنیم. ما پله پله

پشت فرمان اتوبوس ظاهر می‌شود تا فیلمساز در بازی با احساسات تماشاگر به اهداف فرامنتی‌اش از ساخت زیبا صدامیم کن دست یابد. در این میان معلوم نیست چرا زیبا با وجود اطلاع از حال مادرش نزد او برگشته تا از وضعیت برزخی‌ای که به آن گرفتار شده خارج شود؟ به هر روی، فیلمساز با پیروی تام و تمام از خودآگاهش در دو جای دیگر از لحظات اثر می‌خواهد همه را از خود راضی نگه دارد. سکانس تمرین موتورسواری دختر با موتور دزدی (اصلاً چرا پدر آن موتور را دزدید؟) و نگاه مهربانه زیبا به گنبد و گلدسته در اتوبوس، سوای پادره‌وایی و بی‌منطقی این تصمیمات ناشی از سایه انداختن مضمون بر ساخت و پرداخت سینمایی است و آدم را یاد داستان مشهور کت و دکمه می‌اندازد. این فیلم چندین امکان دراماتیک برای پایان‌بندی دارد و حتی می‌تواند «پدر» قصه را به سیاق بیشتر آثار ضد‌مرد این جشنواره از میان بردارد و منطقی تر جلوه کند ولی به دلیل تزییق «حال خوب» به افراد حاضر در سالن آن پایان باسمه‌ای و فیلمفارسی‌طور را خلق می‌کند. امید می‌تواند پدر هویت زیبا صدامیم کن باشد، به شرطی که فیلم بتواند در اجزا از منطق دراماتیک بهره ببرد و میل و آرزوی «شخصیت‌های

که در نیمه اول فیلم می‌بینیم، پدری که با تمام مشکلاتش از آسایشگاه فرار می‌کند تا تولد دخترش را همراه او جشن بگیرد، از پیش و با توجه به جو ضد مرد و ضد پدر سینمای ایران، مقصر است. اگر یکی فیلمساز جوان تحت‌تاثیر اتفاقات و تحولات اجتماعی سال‌های اخیر چنین جو زده باشد که فیلمش را به ورطه نابودی بکشد قابل فهم است، اما این مسئله برای فیلمساز باسابقه و سالخورده‌ای مثل صدرعاملی نابخشودنی است. زیبا صدامیم کن می‌توانست فیلم خیلی خوبی باشد، اگر بر مسئله اصلی متمرکز می‌ماند و بازی را به شرایط موجود و شهوت دیده شدن نمی‌فروخت. صدرعاملی می‌توانست یکی از ماندگارترین پدرهای تاریخ سینمای ایران را بسازد. اما به این دلیل که فیلم بیشتر خود را مسئول شعارها و فیگورها و مد روز می‌داند تا سینما، هدر رفته و ساختاری دوباره یافته است؛ حیف.

با پدر همراه می‌شویم و همراه او و دخترش در خیابان‌های بی‌رحم تهران پرسه می‌زنیم تا فقط متوجه یک چیز شویم؛ اینکه ارزشش را داشت خسرو برای داشتن دخترش آن کارها را بکند. به همین خاطر است که وقتی خسرو پشت دخترش درمی‌آید کیف می‌کنیم و زمانی که از او عذرخواهی می‌کند ستایشش می‌کنیم. فقط ای کاش رسول صدرعاملی برای اکران عمومی فیلمش یک فکر اساسی برای پایان آن بکند. پایان فعلی زیبا صدامی سانتال است و آن حال و هوا و اتمسفر دوست‌داشتنی که در سراسر فیلم جریان داشت را خراب می‌کند. با در آوردن فصل پایانی هم فیلم منسجم می‌شود هم حال و هوای زیبا و دوست‌داشتنی آن خدشدار نمی‌شود. چون این فیلم داستان یک پدر است؛ پدری که با تمام ضعف‌هایش بهترین بابای دنیا است.

محوری‌اش» را روشن کند و به این سؤال پاسخ دهد که هدف زیبا و خسرو در زندگی چیست و چرا این دو آن چیز را می‌خواهند؟ برای نمونه، ما باید به شیوه‌ای با کاراکتر «پدر» رویه‌رو شویم که گویی او فراتر از واقعیت قرار دارد و ابعاد درونی شخصیت و اهدافش به‌شکلی روشن، عینی و انضمامی قابل شناخت و ردیابی است. حال آنکه انگیزه او برای فرار از آسایشگاه در روز تولد دختر تعین پیدا نمی‌کند، چون اساساً «موجودیت تولد» در این بین زیر سؤال است و ترجمان بصری خاصی ندارد! تولد زیبا در کدام نقطه از داستان اهمیت و جلوه ایزکتیو پیدا می‌کند که خسرو باید زحمت فرار از آسایشگاه را به جان بخرد؟ او می‌توانست هر روز دیگری این کار را انجام دهد و آب از آب تکان نخورد.

در پایان بد نیست به این مسئله اشاره کنیم که فیلم اگر چه مانند اکثر ساخته‌های اخیر فیلمساز ژورنالیست ما بوی کهنگی می‌دهد، در لایه‌های میانی و ضمنی‌اش به گفتمان سیاسی روز نزدیک می‌شود، چون هم سمپاتی خود به مذهب را به نمایش می‌گذارد و هم با رعایت مود رفرمیستی‌اش به جریانات اجتماعی و به‌غایت فردگرایانه برآمده از سال ۱۴۰۱ باج می‌دهد.

نگاهی آسیب‌شناسانه به اقتباس در سینمای ایران

پشتِ نداشته پرده

رضا زنگنه خبرنگار

تفاوت سینمای ایران با سینمای آمریکا چیست؟ شاید خیلی‌ها وقتی به این سؤال فکر کنند، پاسخی داشته باشند در این حال و هوا که امکانات و فناوری فیلم‌سازی در هالیوود پیشرفته‌تر است. ذهن عده‌ای به سمت ستاره‌سازی‌ها و صنعت تبلیغات می‌رود. عده‌ای صحنه‌های فیلم‌های حادثه‌ای را عاشقانه را با صحنه‌های بازنر، یعنی خشن‌تر یا بی‌پروا تر به خاطر می‌آورند و برای بعضی از ما هم تصویرهای عموماً نوستالژیکی از فیلم‌های گنگستری با وسنرن یادآوری می‌شود. اما می‌خواهیم به مسئله‌ای بپردازیم که توجه به آن شاید برای سینمادوستان و سینماگران ایرانی بیشتر از خیلی مسالن دیگر لازم بوده و هست؛ ادبیات.

ابتدا باید در نظر بگیریم که برای ما فارسی‌زبانان واژه ادبیات بیشتر یادآور شعر و شاعری است. امادر جهان انگلیسی‌زبان، مخصوصاًکشوری مانند آمریکا، ادبیات بیشتر بار معنایی نویسنده‌گی و داستان‌گوی بدردو لالت‌آن بیشتر ادبیات داستانی است. در قرن اخیر که آمریکا شکل گرفت، بیشتر نویسندگان موفق به دنیا معرفی کرده تا شاعران برجسته. ادبیات داستانی در آمریکا با سیری متفاوت از اروپا و با مقتضیات و ریشه‌های جغرافیایی و فرهنگی خاص خود پیش رفت و با نامدسازی‌ها و قهر مان‌سازی‌هایش، جای خالی اسطوره‌های کهن و تاریخ باستانی نداشته آن جامه را پر کرد. در این مسیر شخصیت و هویت ساخت، خیلی از ایرادهای جامعه خود را اصلاح کرد و حتی برای تغییر جهان مطابق میل و فهم خود تلاش کرد. درواقع پس از ساختن سینمای ملی، برای ساختن سینمای جهانی قدم برداشت.

بخش مهمی از سینمای آمریکا، به یک اعتبار امتداد ادبیات داستانی آمریکایی

پنجشنبه ۱۸ بهمن ۱۴۰۳

شماره ۴۳۴۸

FARHIKHTEGANDAILY.COM

FARHIKHTEGANDAILY

ادامه از صفحه ۱۲

۱۳